

Õigus ja Kohus

Õiguste adusline ajakiri

„Päewalehe“, „Sija“
ja „Koidu“ hinnata
eraltla ♡ ♡ ♡ ♡

Ilmub 1 kord kuus

Tegew toimetaja ♡
cand. jur. J. Wilms

Nr. 11 ja 12 November ja detsember 1912

Lepingu-ühisused.

J. Wilms.

Meil asutatakse wiimasel ajal palju ühisusi ja seltsisid. Arwamine on peaaegu üleüldine, et kogunemise-wõimalused ametikohtadest ära olemas. Käesolewa kirjatuksi otstarb on näidata, et ka teistsugusid ühismemise-wõimalusi olemas on, niisugusid, mille asutamise puhuks sellegilt waja ei ole luba nõutada ja mille piirid seadus kindlaks on määranud. Niisuguse ühismemise-wõimaluse annawad meile Balti era-õiguse paragrahwid 4266 kuni 4334.

Nagu meie oma era-õiguse järele tauba-, tingituse-, teenistuselepinguid jne. wõime teha, niisamuti wõime meie ka oma era-õiguse eelpool-lähendatud paragrahwide põhjal lepingu teha, mille järele ühisus asutatakse.

Meie eraõiguse 4266. paragrahw määrab lepingu-ühisuse mõiste umbes järgmiselt ära: Lepinguühisuse asutamise-ga kohustawad ennast üks ehk mõnikond isikuid (lepinguühisustlasi) oma osamahtudega mõne lubatud sihi tätepuudmist ja enestewahelise waranduse koonduse asutamist toetama. Teised ühisused asutatakse ametikohtade teades ehk koguni nende loaga, käesolew ühisus aga lepingu teel ja sellepärast kutsume teda lepinguühisuseks. Meid, kes selle lepingu tegemise läbi ühisuse asutamisest osa wõtawad, kutsume lepinguühisustlasteks.

Mis wahe on siis nüüd ametikohtade teades ehk loaga asutatavate ja lepinguühisuste wahel? Wahe on wormiline ja sisuline. Wormiline wahe on see, et ametikoha teades ehk loaga asutatud selfsidel ehk ühisustel nõndanimetatud juridikaliste isikute õigused on. Selfsidel, mille põhjustirjasid kinnitata ei lasta, ei ole ka juridikalise isiku õigused.

Ametikoha loaga asutatud selfsidel on õigus oma nimel kõiksugu lepinguid teha, nagu neid ka füüsilised isikud, inimesed teewad. Ühisus aga, mis lepingu põhjal asutatakse, ei ole mitte juridikaline isik, tema ei tohi oma nimel lepinguid teha ja lepinguühisuse walitus teeb need lepingud juridikalijelt lepinguühisustele nimel, mitte aga ühisuse nimel. Teine wahe on see, et lepinguühisuse üheks puudumata tundemärgiks warandus on. Selle järele peab mõtlema, et ka tema siht leaduseandja poolt waranduslik on mõeldud. Peaõh on siis selle peale pandud, et siht lubatud oleks. Nii wõiks siis ka ühisusi lepingu põhjal asutada, mis mitte otsekohe kasusaamise peale ei ole kawatsatud. Kuid niisugused lepinguühisused on wähem tähtsad, kui waranduslikud. Wiimased on tähtsad kõiksugu ühistegeliste ja teiste ühisettewõtete juures, millele kindla korralduse muretsemine ametikohtade kaudu ehk mõnikord takistawaks läheb. Siis wõiwad niisugused lepinguühisused kas ajutiselt ehk käieste ametikohtade poolt kinnitatud ühisuste aset täita.

Lepinguühisuse asutamine on kerge. Seadus ei kirjuta selle lepingu tegemiseks mingisugust wormi ette, nagu meie eraõigus üleüldse lepingu tegemise wormi kohta suure wabaduse jättab. Ka lepinguühisuse asutamise juures on määrawa tähtsusega tundemärgiks lepinguühisustele kokkuleppimine. See wõib siis niihästi suusõnaline kui ka kirjalik olla. Seadus ütleb, et niisugune kokkuleppimine isegi waitolew wõib olla, kui aga kokkuleppimise kohta ühtegi kahtlust ei ole. Tegelikult seisukohast wälja minnes peab aga küll kirjalikku wormi soowitama ja notaarse abil tehtud kirjalikku wormi. Seda tuleb sellepärast

soovitada, et pärastiste võimalikkude seletuste puhul lepingu olemine ja siisu wastuwaidlemata kindel oleks. Suusõnal tehtud lepingu asjus võib kõiksugu arusaamatu-
 si tekkida ja tunnistajad võivad oma seletustega ükstei-
 sest juhtumisi sootuks lahku minna; on aga leping notariu-
 se pool tehtud, siis on tema puhul waidlemine palju kitsa-
 malt ära piiratud. See on üks asi. Teisels, nagu juba tä-
 hendatud, teeb lepinguühisuse juhatus kõik lepingud le-
 pinguühisuse liikmete — lepinguühisuslaste nimel ja see,
 kellega ta lepingu teeb, saab lepinguühisuslaste õigus-
 listest wahetorast ainult siis täieste selge pildi, kui ta se-
 da näeb ja ühes sellega ka teada saab, et selle lepingu
 wastu tema osalistel raste on waielda. Lepinguühisuse as-
 jaajamine seatakse sellega kindlale alusele. Tšearanis täht-
 tis on see näituselks mõnesuguste tarbeasjade muretsemise
 lepinguühisuses.

Meie ütlesime, et tähtsaks lepinguühisuse tundemär-
 giks warandus on. Waranduse seisukohast võivad le-
 pinguühisused kahesugused olla: täielised ja jaolised. Nagu
 eelpool tähendatud, määrab seadus lepinguühisuse üheks
 tundemärgiks waranduse koonduse (ühkestegemise, kokku-
 panemise) soetamise. Lepinguühisuslased panewad mingi
 ühise lubatud sihi kättesaamiseks teatud waranduse kokku.
 Paneb iga lepinguühisuslane oma terwe waranduse lepin-
 guühisusesse, annab oma waranduse täieste lepingu-
 ühisuse tarwitada, siis saame täielise lepinguühisuse.
 Sünnib aga lepinguühisus niisuguse lepingu põhjal, mille
 järele mitte terwe warandus lepinguühisusesse ei lähe,
 waid teatav osa või jagu, siis saame jaolise lepingu-
 ühisuse. Sel põhjusel on lepinguühisus siis kas täieline
 (societas omnium bonorum) või jaoline (societas par-
 ticularis). Jaolise lepinguühisuse alla käib ka nõndani-
 metatud oletatud lepinguühisus (societas quaestus, Er-
 werbsgesellschaft, предполагаемое товарищество). See
 on niisugune lepinguühisus, mille sihi üle lepingu segasuse
 põhjusel kahtlus tõuseb. Sihiks oletatakse niisugusel korral
 ühise ettevõtte läbi kasu saamine. Et sihti sedawiisi oleta-
 takse, seepärast kutsutaksegi niisugust lepinguühisust oletatuks.

Lepinguühisuslased võivad siis lepinguühisusesse oma terwe waranduse või jälle jao warandusest mahutada. Seda nende osa lepinguühisuses võib üksikute asjade (raha, tauba jne.) ära määrata. Osad võib aga ka lepinguühisuslaste tegemusega tasuda, kas teha eht waimlise tegemusega. Seadus ei kirjuta ka sugugi ette, et kõikide lepinguühisuslaste osad ühesuurused peaksid olema. Osa võib ühel suurem, teisel väiksem olla. Niisamuti võib olla, et üks oma osa warandusega ära tasub, teine aga waimlise tööga. Nii on siis näha, et seaduseandja osade määramise, nende suuruslise wahelorra ja maksimise wiisi lepinguühisuslaste waba kohtuleppimise hoolets jätab. Siiski on ka selles tükis mõned määrused seaduses ära nähtud, mis osade asiust teatawad põhjusmõtteid üles seavad, millest üle ei tohi minna, kui leping itkagi lepinguühisuse peab asutama. Näituseks ei ole leping, mis ühele lepinguühisuslasele luba annab kasust osa võtta, ilma et tal lepinguühisuse waranduses osa oleks, seaduse seisukohast mitte lepinguühisus.

Näituseks järgmine leping: Üks lepinguühisuslane maksab ainult osa ära ja kannab kahjud, mis lepinguühisuse tegemusest võivad tekkida, aga lepinguühisuse wõimalikkudest kasudest ei saa ta mingisugust osa. Niisugune leping ei asuta mitte lepinguühisust ja selles mõttes ei ole ta maksim. Seda võib ainult kui tingituselepingut käsitada, kui seda silmas on peetud ja muud tingituselepingu tingimised olemas. Siin olgu mööda minnes tähendatud, eht sellel küll meie lugejate kohta tähtsus puudub, et niisugune leping kuramaal igal juhtumisel maksuseta on.

Tähendame weel selle peale, et ka lepinguühisust nagu teisi ühisi, tingimise ja aja peale võib asutada. Minult tingimised, et lepinguühisus igawene ja muutamata on, ei ole seaduse poolt lubatud. Sedawiisi ei või neil tingimistel, kui nad lepingusse üles oleksid võetud, mingisugust tähtsust olla.

Sihi kohta on juba tähendatud, et see peab lubatud olema. Mõistagi, et see määramine wäga laialine on

ja sellepärast ka lepinguühisusi tõiksu'gu wõib asutada, mis mitte keelatud sihi poole ei püüa.

Mis sugused on need õiguslised wahelorrad, mis lepinguühisuse asutamise läbi tekivad? Need wahelorrad on kahte seltsi: lepinguühisuslaste omawahelised ja lepinguühisuslaste ja kolmandate (teiste, wõõraste) isikute wahelised.

Magu me teame, on lepinguühisusi endid kahte seltsi: jaotlised ja täielised. Niisamuti on õiguslistes wahelordades lahkminekuid: täielistes lepinguühisustes on mõned wahelorrad teistsugused kui jaolistes. Kuid on ka üleüldiseid, mis mõlemat seltsi lepinguühisustes, täielistes ja jaolistes, ühesugused. Neist hakkamegi peale.

Lepinguühisuse leping on wastastikku kõigi lepinguühisuste kohta kohustaw ja kui keegi oma kohustusi ei täida, siis on igal lepinguühisuslasel õigus kohtulikult nõuda, et kohustusi täidetak. Magu kõigis teistes lepingutes, nii maksab ka lepinguühisuses seadusemäärus, mille järele ühe lepinglase kohuste täitmata jätmine teistele mitte sedasama õigust ei anna. Kõige esimeseks kohuseks on oma osa äramaksmine. Kes seda ei tee, sellelt ei wõi mitte üksi nõuda, et ta selle ära maksaks, waid talt wõib ka nõuda, et ta kõik tahju ära tasuks, mis niisuguse osamaksu-pitendamise läbi on tekkinud.

Lepinguühisus põhjened, niisamuti kui suurem hult era-õiguslisi wahelordasidki, lepingu põhjal. Kuid teiste ühiste omaduste kõrwal on lepinguühisusel weel üks isearaline omadus. Seadus ütleb nimelt, et lepinguühisus wastastikuse usalduse peale on rajatud ja sellepärast igasugune pettus niisuguse lepinguühisuse häwitab.

Lepinguühisuse asju wõib mitmeti ajada: neid ajawad kas lepinguühisuslased ise ehk jälle wolitawad sellets ühiselt kellegi kolmanda isiku. Lepinguühisuslane ei wastuta mitte üksi selle tahju eest, mis lepinguühisuse warandus tema asja-ajamisel meelega tehtult on saanud (dokus), waid wastutab ka hoopetuse eest. Temalt ei wõi aga siiski mitte rohkem hoolt lepinguühisuse asjade ajamisel nõuda kui ta oma asjade ajamisel tarwitab. Suhtumisi sündi-

nud kahju eest ei wastuta lepinguühislane mitte. Kui nüüd keegi lepinguühislane oma hooletuse läbi lepinguühisusele kahju teeb, siis wastutab tema selle kahju eest ja see asjaolu, et tema teisel jälle oma eestujuliku hoolega lepinguühisusele kasu toob, ei tee kahju mitte taha, waid lepinguühislane wastutab tema eest, nagu ei oleks lepinguühisusel temalt suurt kasusaamist olnudki.

Mis lepinguühisuse waranduse seadusewastasesse rikumisesse ja sellest tõusnud kahjusse puutub, siis käib wastutus selles asjas üleüldiste määruste alla, mis kahjutajumise asjus maksawad. Ja nende määruste üleüldine põhjusemõte on järgmine: 1) igakõik wastutab kahju eest, mis ta oma teoga ehk hooletusega on sünnitanud, ja 2) keegi ei wastuta kahju eest, mis juhtumisi sündinud, ainult seaduses otsesõnu määratud erandilised juhtumised maha arwatud.

Kui kõik lepinguühislasel wastastikku oma hooletusega lepinguühisuse warandusele kahju on teinud, siis tunnistatakse siin põhjusemõtet, mille järele kahju taha arwatakse, sellel wõrrendil, milles nad üksteist wastastikku katawad. On ühe tehtud kahju teise tehtud kahjust suurem, siis peab selle wähe ära tasuma.

Ujab lepinguühislane lepinguühisuse asju, siis peab ta teistele lepinguühislastele oma tegewusest aru andma, ja kui aruannet heaga ei anta, on teistel wõimalik seda aruannet kohtu teel nõuda.

Uga lepinguühislane wõib oma osa lepinguühisuses wõõrale edasi anda. Wõõras ei saa aga selle läbi mitte lepinguühislasest ja ta wõib ainult jaotust nõuda. Kui lepinguühislane oma osa edasi annab, siis ei muuda see mitte selle lepinguühislasel wahetorda teiste lepinguühislaste wastu.

See asjaolu, et keegi juba lepinguühisuses on, ei wõta talt wõimalust ära uude lepinguühisusesse astuda. Uude lepinguühisusesse astuja wastab aga kahju eest, mis sellest uuest lepinguühisusest tema endistele lepinguühislastele tekib.

Käielise lepinguühisuse warandus läheb kõik lepingu-

ühisusele ja mitte üksi asjade, vaid ka warandusliste õiguste mäol. Nende õiguste ülemineku kohta, milleks freposterimist waja, tetib ainult alus niisugust üleminekut nõuda. Lepinguühisuse kätte läheb kõik, mis lepinguühisuslane pärast lepingu tegemist omandab, ilma et selleks weel iseäralist lepingut waja oleks. See käib niisamuti ka päranduse, kingituse, abielu läbi saadud jne. waranduse kohta. Minult süüteo läbi saadud warandus ei lähe iseenesest lepinguühisuse kätte; kui aga lepinguühisuslane niisugusel teel saadud waranduse wabatahtlikult lepinguühisuse kätte annab, siis jääb ka see lepinguühisuse kasuks, senikauaks, kui seda tagasi peaks nõutama. Kui aga lepinguühisuslane mõne lubamata tegemise läbi kahju peaks saama, siis wastutawad teised lepinguühisuslased ainult niisugustel kordadel, kui see neile teada oli ja nad sellega tema kaaslaseks said ehk kui nad sellest kasu on saanud.

Magu näeme, on täielises lepinguühisuses lepinguühisuslase kohustused õige suured ja rasked. Tal on aga ka siiski õigusid lepinguühisuse vastu.

Lepinguühisuslasel on õigus lepinguühisuse warandusest iseenele ja oma perekonna tarwiduži täita. Urwesse ei mõeta selle juures ei tema osa suurust lepinguühisuses ega tema ja ta perekonna tarwiduste suurust. Niisamuti peawad lepinguühisuslased lubama oma warandusest lepinguühisuslase wõlgasid maksta, mis enne lepinguühisust olnud ja pärast, lubatud wiisil, tehtud.

Kui täielne lepinguühisus peaks lõpema, siis jagatakse tema warandus lepinguühisuslaste wahel ühetajajast ära, wõle peale waatamata, kui suur iga lepinguühisuslase osa on olnud. Teistsugune jagamisewiis on muidugi siis wõimalik, kui lepingusse sellekohane kõrgetuleppimise-punkt on paigutatud, sest siis käidakse selle järele. Täielne lepinguühisus on aga meil nii harwa ettetulew nähtus, et temast ainult ülewaate täiuse seisukohalt waja oli kõneleda.

Harilikult meil ettetulewad lepinguühisused on ja on liised. Lepingu tegemise puhul, mis jaolise lepingu-

ühisuse asutab, võib täielise lepinguühisuse kohta käiwal patagrahwid (4286—4293) lihtsalt wälja jätta, Waatame nüüd lähemalt, missugused õiguslised wahetorrad jaoliste lepinguühisuslaste wahel olemas on.

Siin antakse lepinguühisusesse ainult teatud jagu warandusest! Wäsinna andmata, see jääb lepinguühisuslase eraldi-omanduseks. Lepinguühisusesse antawad asjad saawad kõigi lepinguühisuslaste omanduseks või lähewad jälle kõigi tarwitada ja jääwad ifkagi andja lepinguühisuslase omanduseks, selle järele, kas need asjad äratarwitatawad¹⁾ ja wahetatawad²⁾ või mittewahetatawad ja mitteäratarwitatawad on. Niisugusel juhtumisel, kui asjad wahetatawad ja äratarwitatawad on, lähewad nad lepinguühisuse omanduseks; on nad aga mittewahetatawad ja mitteäratarwitatawad, siis jääwad nad nende omaniku lepinguühisuslase omanduseks edasi ja teised lepinguühisuslased omandawad endile ainult nende tarwitamise õiguse. Niisugune wahetegemine on ka juhtumisi tulewa kahju puhul mõõduandew, sest kahju kannab omanik: wahetatawate, äratarwitatawate asjade juures lepinguühisus ja mitte-äratarwitatawate ning mitte-wahetatawate asjade juures ühiskud lepinguühisuslased.

Magu üleandmata osa warandusest lepinguühisuse eraldi-omanduseks jääb, niisamuti saab ka see, mis ta pärast ainult omale muretsseb, ainult temale, ilma et lepinguühisus sellest osa wõtaks.

Lepinguühisuse asjaajamine on lepinguühisuslaste ühine mure. Nemad wõiwad asja-ajamise aga ka ühiku lepinguühisuslase hooletks anda ehk niisuguseks asjaajajaks juhatuseks sootuks lepinguühisusele wõõrad ühikud kaubelda ehk palgata. Wiimane asjaolu on just meil tegelikult

1) Äratarwitataw on asi, kui ta tarwitades olewas vormis häwineb. Näituseks häwineb leib söömise läbi olewas vormis, riided ei häwine ja kuluwad piklamööda; järjekult on leib äratarwitataw asi, ja riided mitte-äratarwitataw.

2) Wahetatawad on asjad, mida ainult t õ ö järele äratäaratakse; wahetuseks nõutakse, et need sedasama õigu oleksid, niisama palju, sešsamas headuses. Nende määraks on: arw, mõõt, kaal.

tähtis, sest ühisettevõtetes ei saa mitte alati kõik wõi ka
üksikud lepingulisel lepinguühisuse asju ajada.

Otsused tehtakse seaduse järele ühisel nõul. Seadus
lubab aga selles asjas lepingut ka teistiti määrata ja le-
pingus wõib ka tähendada, et otsused häälte-enamuse-
lega tehtakse. Selle määruse maksmapanemisega kohustab
ennast iga üksik lepinguühislane enamuse otsust omais-
wõtma, mis selle läbi ühehääleliseks muutub.

Kulud, mis lepinguühislane ühiste asjade ajami-
sel kannab, tasutakse temale — ükskõik, kas ta raha kellegilt
on laenanud wõi oma erawarandusest kulutanud. Saenu
aga, mis lepinguühislane oma jaoks teeb, ei tasu mitte
lepinguühisus ja see langeb täielikult laenu tegija lepingu-
ühislasel peale. Kui keegi lepinguühislastest lepingu-
ühisuse asja-ajamisel kahju peaks saama, siis tasub seda
lepinguühisus ära — iga lepinguühislane oma osa
kohaselt. Kui aga keegi sellel puhul, et ta lepinguühisuse
liige on, kasust ilma jääb, siis ei tasu seda talle lepingu-
ühisus mitte ära; sellewastu ei pea aga ka lepinguühisus-
lane kasust, mis ta selle läbi saab, et ta lepinguühisuse
liige on, mitte lepinguühisusele osa andma, kui see kasu
mitte lepinguühisuse heaks pole määratud. Üksikute osa-
sid lepinguühisuse kasus ja kahjus lubatakse lepingus mit-
meti ära määrata, ilma et seda osade suurustega sõrd-
lewalt tehtaks. Ka wõib lepinguühislastest mõnda
kahjude kandmisest sootuks wabastada, kui lepingu-
ühisus mõnel puhul temale tänu wõlgneb. Niisuguste le-
pinguühisuste juures ei hoeta eraldi üksikute ettevõtete
kasu ja kahju. Kasu on lõpuline kasu — peale kõigi kah-
jude maha-arwamise, kahju — lõpulist kahju, peale kõigi
kasude maha-arwamise. Kui lepingus ainult kasudeosad
ära on määratud, siis tarwitatakse kahjude kohta seda
sama määra. Kui kasude- ja kahjude-osade aramäära-
mine lepingus ühe lepinguühislasel ehk mõne wõõra ära-
nägemise hoolets on jäetud, siis tuleb selle all õiglast
ja erapooletut aranamist mõista. Silmanähtawalt õig-
lusteta jagamine annab kahjusajale õiguse kohtu poole
pöörata. Kui lepingus kahjude ja kasude määra ära pole

nähtud, siis jagatakse need üsrikute lepinguühisustaste osade kohaselt. Kui aga osad ära ei saa määrata wõi osad isikliku tegewusega ära tasutakse, mida hinnata ei saa, siis jagatakse ka ju ja kahju lepinguühisustaste peale ühetasaselt. Lepinguühisuse lõpetamise puhul saawad kõik oma osad tagasi, pärast kasude ja kahjude ärarehendamist. Lepinguühisustlane, kes oma osa isikliku tegewusega tasus, wõtab kasu ja kahju jagamisest ka osa, aga osade tagasisaamisest ei wõta ta mitte osa.

Need on lühedalt õiguslised wahetorrad lepinguühisustaste eneste wahel.

Misugused on wahetorrad lepinguühisustaste ja wõõraste wahel? Peab weel toonitama, et siin wahetorrad üsrikute lepinguühisustaste ja wõõraste wahel on, mitte aga lepinguühisuse ja wõõraste wahel.

Kui nüüd lepinguühisustased ühestoos kellegi wõõraga lepingu teewad, siis ei omanda nad mingisugusid solidarseid õiguseid ega ka solidarseid kohustusi. Kui muud tingimisi ei ole, siis saab igaüks õigused eraldi ja ka kohustused eraldi, nii kudas need tema osale wastawad. Tähtis on aga, et wõõral teada oleks, et ta lepinguühisustastega lepingut teeb, sest wastasel korral wõib ta igaühe käest täieste ijeseiswalt nõuda.

Kui üks wõi mõned lepinguühisustastest kellegiga lepingu teewad, ilma et selleks teistest wolitust oleks, maksab see teiste kohta ainult siis, kui nad ta omaks wõtawad (ratihabitio). Kui keegi aga lepingu teiste wolitusel teeb, siis langeb kõikide peale ringiline wastutus ja nemad ei saa jagamist nõuda. Kui keegi niiviisi ühise wõla ära maksab, siis on tal õigus teiste käest nende osade kohaselt tagasi nõuda ja mõne maksuõuetuse korral ka selle osa. Kui nüüd keegi lepinguühisustastest oma seltsimeeste nimel on toimetanud, temal aga selleks wolitust ei olnud, siis wastutab ainult tema, olgu siis, et teised pärast 1) on lepingu finnitanud ja nii oma peale ringilise wastutuse wõtnud; 2) kui teised lepinguühisustased sellest kasu on saanud, siis aga ainult nende osade kohaselt lepinguühisuses. Le =

pingud, mis lepinguühislane wõraste ga iseenele nimel teeb, teistesse ei puutul.

Need on õiguslised wahetorrad, mis ühelt poolt lepinguühislaste eneste wahel, teiselt poolt nende ja wõraste wahel tekivad.

Tuletame meelde, kuidas seadus lepinguühisuse mõistet määras. Lepinguühisuse asutamise ga lohistawad enast kaks ehk mõnikond isikuid (lepinguühislasti) oma osamaksude ga mõne lubatud sihi kät. püüdmiist ja eneste wahelise waranduse koonduse asutamist toetama. Kas wõiwad nüüd lepinguühislasteks olla? Kas üksi inimesed (füüsikalised isikud) wõi ka juridikalised isikud (seltsid ja ühisused, mis kinnitatud põhjuskirjaga töötawad)? See küsimus on meile sellepärast tähtis, et meil nüüjulist lepinguühisuse asutamist just endi majanduslistele asutustele tarwis wõib tulla.

Selle küsimuse peale saame kindla wastuse meie eraõiguse mõistest. Lepinguühisus on õigusline akt, mis isikute wahel sünnib. Eraõiguse paragrahw 2913 ütleb järgmiselt: Õigusliste aktide sünnitamiseks on õigusewõimelised niikasti füüsikalised kui ka juridikalised isikud. Sellega on asi selge. Lepinguühisus on õigusline akt, juridikaline isik on õiguslise akti sünnitamise wõimeline, järjekult on juridikaline isik ka lepinguühisuse asutamise wõimeline.

Nüüd jääb meil weel waadata, kuidas lepinguühisused lõpewad ja misugused õiguslised wahetorrad ühel wõi teisel lõppemise wormil on.

Lepinguühisus lõpeb: 1) lepinguühislaste ühist kokkuleppimist mööda, mis ka waitolew wõib olla; 2) kui üks lepinguühislane oma tahtmise järele lepinguühisusest lahhtub; 3) mõne lepinguühislaste surma puhul; 4) kui see akt, mille jaoks lepinguühisus oli asutatud, lõpule on wiidud; 5) kui tähtaeg lõpeb, milleks lepinguühisus oli asutatud, kuigi ette wõte weel lõpetatud pole; 6) ühe lepinguühislaste waranduse konturisi alla langemise ehk lön-

fisterimise tagajärjel; 7) lepinguühisuse waranduse häwimise wõi tema omandusesse puutumise puhul ja 8) kui ülemus ära keelab lepinguühisust edasi pidada.

Need on lepinguühisuse lõppemise põhjused lühedas loetluses. Meüldine määrus on muudugi, et wõrabad sellest lõppemisest kahju ei saaks. Sellepärast wastutawad lepinguühisuslased ka pärast lepinguühisuse lõppemist kuni wõla tasumiseni. Ka lepinguühisuslased wõiwad üksteiselt tasumata jäänud lepinguühisuse-wõla tinnitamist nõuda.

Nagu juba tähendatud, wõib iga lepinguühisuslane oma wabal tahtmisel lepinguühisusest lahkuda. Isegi siis wõib lahkuda, kui lepingus üteldud on, et omawoli = line lahkumine lubatud ei ole. Lahkuda wõib kas otsekohe teada andes, wolinifu läbi teada andes wõi jälle täieste wagt olles, kui ta oma tegewusega näitab, et ta lahkunud on. Üksitu wäljaminekuga lõpeb ka lepinguühisus, kui lepingus wastupidist maha ei ole tehtud. On aga lepingus ära tähendatud, et lepinguühisus ühe isiku lahkumise läbi ei lõpe, siis ei lõpe ta ka mitte. Wäljaminek ei wõi aga mitte pahatahtliselt sündida, näituseks sihiga selle läbi kõige kaju omale püüda; kui lepinguühisus tähtaja peale on asutatud, siis ei wõi ta enne tähtaega lepinguühisusest lahkuda, kui selleks mõjuwaid põhjusid ei ole. Kahju, mis lepinguühisusele pärast tema pahatahtlist lahkumist sünnib, ei aita teised lepinguühisuslased mitte tasuda. Lepinguühisuse kahju peab ta aga kanda aitama, kuni tema lahkumise-teadaandmist wõimaliski on tegelikult täita. Kasust ei saa ta, aga peale oma lahkumise-teadaandmise mitte oia.

Lepinguühisuslase surma puhul lõpeb lepinguühisus ja tema pärijad ei saa mingisuguseid õigusi ega kohustusi lepinguühisuse vastu. Kui lepinguühisuses on tähendatud, et lepinguühisuslase surma puhul tema pärijad lepinguühisusesse astuwad, siis ei astu nad ometigi isenesest lepinguühisusesse, waid neid peab isäralikult vastu wõtama. On aga pärandaja ja lepinguühisuse wahel

Mingisugune õigusline mahelord pärandaja poolt algatud, siis on pärijate kohus seda lõpetada. Niisamuti lähewad need õigused ja kohused pärijate peale üle, mis pärandaja oma eluajal on omandanud.

Asjade kinnipidamise õigusest.

Anton Palwadre.

Baltimaa kodanlise õiguse järele on majaomanikul õigus üürilepingust tekkivate nõudmiste täitmise kindlustuseks üürniku asju kinni pidada. Ühtlasi aga karistab Rühkluseseadus igauhte, kes oma õigust omawoliliselt teostama hakkab, arestiga kuni kolme kuuni. Selle trahwi alla langeb majaomanik, kui tema oma kinnipidamiseõigust wõõriti, seadusewastaselst teostab ja korteri üürnik, kui tema seaduse piirides talitawale majaomanikule wastu paneb. Sellepärast oleks siis ka wäga tähtis selle kohta selgusel olla, mida kinnipidamise-õigus eneses sisaldab, kudas see õigus maksma hakkab, kudas ta lõpeb ja mida ta majaomanikule üleüldse lubab.

Selget ja kõiki lepitawat wastust on selle küsimuse peale aga raste leida. Sellekohajest seadusemäärused on poolikud ja selgusetad, ka kohtupraktika ei ole selgeid juhtnõuõidid üles seadnud. Siinkohal taktume neid selgusetat seadusemäärust läbiwaatamise alla wõtta ja nendest praktilisi järjeldusi teha.

Kõige esitets peatame kinnipidamise-õiguse lähema ajaloo juures. Baltimaa eraseaduse esialgsete määruste järele oli majaomanikul ehk korteri wälja-üüriljal üürniku asjade üle pandi-õigus.

Sellekohane määrus leidus § 1404. ja täis järgmiselt: „Seaduslik pandi-õigus on sellel, kes maja, mõne temas leiduwa ruumi wõi mitte wilja kandwa lahtise koha wälja üürib üürilepingust tekkiwates nõudmistes üürniku oma asjade peale, mis selle majasse ehk kohta tarwitamiseks wõi hoidmiseks sisse on toodud. See on maksew ka kau-

pade kohta, kuid mitte tehata asjade ja üürniku nõudmiste kohta (see on tema õiguste kohta wõõraste asjade üle lepingute järele), kuigi nende õiguste kohta käiwad aktid üüritud ruumis leidussid. Kui üürnik maja wõi koha kolmandale isikule edasi üürib, siis kindlustawad wiimase poolt sinna wiidud asjad selle isiku nõudmist, kes ruumid esimesele üürnikule wälja üüris, seljamal määral, kui nad teise nõudmise eest wastutawad. Sellega ei piirene aga üürniku õigus, oma asju wabalt korraldada, niikaua kui wäljaüürija oma õigusi ei teosta.“

Miipalku on siin arusaadaw, et pandi-õiguse tekkimiseks tahte eeltingimist tarwis on: 1) et üürileping tehtud oleks ja 2) et üürnik oma asjad üüritud ruumidesse toots.

Kudawiisi wäljaüürija oma pandi-õigust peab teostama ja lunas tema jeda teha wõib, ei ole otsekohese wälja üteldud. Siinkohal peab siis üleüldiste pandi-õiguste kohta käiwate määrustega rehkendama ja me peame järjeldama, et majaomanikul igal silmapilgul õigus on oma pandi-õigusest järjeldusi teha. Majaomanikule ei ole üürniku korraldused üüritud ruumis olevate asjade üle, kui sellega tema nõudmiste kindlustus üürniku vastu wäheneb (§ 1439.) ja tema üürnikule oma õigusest teatas—teatawat asja finni pidades wõi teatawat asja kohta oma teeldu awaldas (otsekohesest finnipidamisest ei olegi tarwis).

Nõudmised, mille kindlustamiseks üürileandja oma pandi-õigust üürniku asiade kohta wõib tarwitada, peawad üürilepingust järgnema. See wõib käia üürimalku kohta, kahjutasu kohta, mis üürileandjal üürniku vastu korteri rikkumise korral wõiks tekkida, nende paranduste kohta, mis üürnik kohustatud oli üüritud ruumides teha, aga mitte ei teinud ine.

Oma pandi-õigust üürniku asiade kohta wõib üürileandja juba siis tarwitada, kui üürimalku tähtaeg weel kätte ei ole jõudnud ega ka teisi nõudmisi ei ole, sest

pandi-õigus kindlustab ka tulewikus tekkida võivaid nõudmisi.

Küsitav on, kas üürileandja üürniku asju üleüldse finni võib pidada. Seaduse järelepeab seda küll arvama, aga venekeelses tekstis on see mõte väga tumestatud, ja pandi-õiguse põhjusemõtetest välja minnes võib arvata, et jün korralduste keelust küllalt oli, kuna pandi-õigus omavoliliselt pandi kinnipidamist ei lubanud. — Nõudmise tähtaja täitejõudmisel võis üürileandja asja kohtu teel ära müüa lasta.

Niijamafugune õigus on ju ka igal teisel võlauskujal. Mahe seisab ainult selles, et majaomanikul teiste võlauskujate kõrval eesõigus on tasu pandis olevate asiade müügist omale saada.

Nii võiks siis ütelda, et majaomaniku või maja välja-üürija pandi-õiguse praktilised järeldused üürniku asiade kohta § 1404. järele selles seisib, et 1) majaomanik üürniku korraldusi asiade üle, nende müüki võis keelata, kui see tema nõudmise kindlustust nõrgestab. Keelu vastu tehtud korraldused ei kehtunud majaomanikule maksavad ja üürniku võis omavoli pruukimise pärast vastutusele võtta; 2) majaomanikul oli õigus pandis olevate asiade müügi kaudu eesõiguslikult tasu saada. Esimene õigus oli majaomanikul üürilepingu tegemisest ja asiade üüritud ruumidesse viimisest saadik, teine — kui nõudmise täitmist juba kohtu teel võis nõuda, kui tähtaeg käes oli.

§ 1404 oli aga Viivi- ja Kuramaal ning Cestimaa kreisides ehk õigem — nendes Cestimaa piirides, kus Maa-õigus maksjav on. Cestimaa linna-õiguse maksuse piirkonnas määrab § 1405 majaomaniku või väljaüürija õigusi üürniku asiade kohta. Selle paragrafi järele on ruumide välja-üüril õigus üürniku asju § 1404. paragrafis äratähendatud korral finni pidada. Kinni pidada võib ka võõraid asju, mis üürnikule ümbertöötamiseks on antud, kuid ainult ümbertöötamise tulude ja tasu kõrguse määralt. — Pandi-õiguse asemel on jün kinnipidamis-õigus. Aga selle õi-

guse maksmapanemise, selle teostamise viiside ja piiride kohta ei ole mingit seletust. 1405. paragrafis aratähendatud finnipidamise-õigust ei või § 3381. ja järgmistes paragrafides leiduva finnipidamise-õiguse iseäraldustega seletada.

Viimastes seadulemäärustes aratähendatud asjade finnipidamise õigus nõuab oma olemasolemiseks või tekkimiseks teistlugusid olusid, kui seda pandi-õiguse tekkimiseks tarvis oli. Gestimaa linna-õiguse järele on aga majaomanikkudel või ruumide välja-üürijal nendel kindadel üürniftude asiade finnipidamise õigus, kui muial nende asiade peale pandi-õigus tekkis. Pandi-õiguse järele ruumide väljaüürijal ei olnud mitte õigust üürniftu asju finni pidada. Üürileandja võis ainult üürniftule teelata asju üüritud ruumidest ära viia ja nende müügist omale tasu saada. Gestimaa linna-õiguse järele võib aga üürileandja üürniftu asju, mis üüritud ruumides on, finni pidada, neid mitte ära lasta viia. Rinnipidamise-õigus algab, niisama kui pandi-õigust, üürilepingu tegemise ja asiade üüritud ruumidesse paigutamise. Rinnipidamise-õigus kindlustab siin niisamuti võimalikku nõudmist tulewikus ja peale nõudmise tähtaja võib aga ka rinnipeetud asja ära müüa. On aga asjad üüritud ruumidest välja viidud, siis ei ole nende kohta enam ka finnipidamise-õigust.

Nii määras Balti erajeadus ruumide välja-üürija õigust üürniftu asiade peale kuni 1890. aastani. Baltimaa kodanlike õiguse käändustes, mis nimetatud aastal välja antud, on § 1404 ära kaotatud ja temas ettenähtud pandi-õigus finnipidamise-õiguseks, nagu § 3381. ja järgmistes paragrafides ära on tähendatud, ümber muudetud. § 1405, mis Gestimaa linnade kohta käib, on maksvalt jäetud. Nüüd aga tõuseb küsimine, 1) kas pandi-õiguse asemele seatud finnipidamise-õigus seega on, mis Gestimaa linna-õiguse järele oli, ja 2) kas ka Gestimaa linna-õiguse järele maksvalt jäänud finnipidamise-õigus ühes § 1404. ära kaotamisega ei muutunud?

Esimise küsimise peale tuleb eitavalt vastata. Gestimaa linna-õiguse järele oli ruumide wälja-üürijal õigus neid asju, mis üürniku käes olid, finni pidada. See õigus oli lähedas ühenduses pandi-õigusega, ja oma tekkimise poolest läts ta § 3381. ja järgmistes arandatud finnipidamise-õigusest põhjal kull lahku. Seaduslik pandi-õigus on ära kaotatud ja § 1404. asemel on § 3381. ja järgmised asendatud. Wiimaste seletamise juures ei wõi enam pandi-õiguse iseloomuga rehkendada ja üleüldse ei wõi finnipidamise-õigust nende määrustega täiendada, mis pandi-õiguse kohta läwad. Seaduse wenekeelses tekstis on ka iselugused terminid § 1405. ja 3381. jaoks — esimeses kohas on wäljaüürijal „право задержания“, teises kohas aga määratakse lähemalt, mida „право удержания“ all mõista tuleb.

Käesolewas ülewaates tarwitan ma ühtlast termini „finnipidamise-õigus“ mõlemate nähtuste jaoks, see ühtlustamine ei lasse aga nende korralduste wahet tabada. Rahes asjas aga lähemid need korraldused põhjalikult lahku:

1) Gestimaa linna-õiguse järele pli õigus neid asju finni pidada, mis üürniku käes on, mis üürileandja oma käes weel mitte ei ole, § 3381. ja järgmiste paragrafide järele, mis 1890. aastast 1404. paragrafis leiduma pandi-õiguse wälja tõrjusid, on aga õigus ainult neid asju finni pidada, mis seaduslikult teel finnipidaja kätte on lattuud. (Ütleme, kui üürniku asjad otsekohe on üürileandja kätte kindlustuseks antud, mis juba tema käes on ja mida tema aga kohustatud ei ole wälja andma).

2) Esimesel korral wõis oma finnipidamise-õigust ka siis maksma panna, kui nõudmise tähtaeg weel käes ei olnud, aga karta oli, et tähtaja kättejõudmisel tasust ilma wõib jääda; wiimase korralduse põhjal wõib aga asja ainult siis finni pidada, kui selleks põhjust andwat nõudmist kohe peab täitma, kui tähtaeg ega mõni tingimine selle täitmist ei pikenda.

Finnipidamise-õigust nendes piirides waadeldes, na-

gu see §§ 3381—3386 ära on tähendatud, ja filmas pidades, et seaduslik pandi-õigus ära on kaotatud, mis sugune asiaolu kinnipidamise-õigust pandi-õiguse põhjusmõtetega ei juba seletada, peame võisuslike jõudma; et 1890. aasta muudatus ruumide üürileandja õigused üürniku asjade peale sootuks ära on kärpinud, võib ütelda — peaaegu ära hävitanud. Kinni pidada võib üürile andja ainult neid asju, mis seaduslikul teel tema oma kätte on saanud. Õigem ütelda — üürileandja ei ole mitte kohustatud neid üürniku asju, mis seaduslikel alusel üürileandja käes leiduvad, viimasele enne kätte andma kui üürilepingust tekkinud nõudmised rahuldatud on. Neid asju, mis üürniku oma käes on, ei või üürileandja kinni pidada (sest temal on õigus „удержать“, mitte „задержать“).

Kinni pidada võib üürileandja asja ka ainult siis, kui juba nõudmise käitmist võib nõuda. Tulevikus tekkida võiva nõudmise kindlustuseks asju kinni pidada ei tohi, — see on juba omavoli-pruukimine.

Siin ei ole endisest kõrberiperemehe suurtest õigustest dieti enam midagi järele jäänud.

Mii kujunesid üürileandja õigused üürniku asjade peale seal, kus ennem § 1404 maksu oli ja nüüd seda õigust § 3381—3386 ära määravad, tähendab, igal pool Baltimaal — wälja arvatud aga Gestima linna-õiguse maksuuse piirkond.

Nüüd tuleb teise küsimise peale wastata, nimelt: kuidas kujuneb peale Balti eraseaduse 1890. aasta täiendamist ehk muutmist üürileandja õigus üürniku asjade peale Gestima linnades?

§ 1405, mis seda küsimust korraldas, jäi muutmata maksuaks. Kuid seadusliku pandi-õiguse ära kaotamine pidi ka siin oma mõju avaldama. Kinnipidamise-õigus jäi küll endisel kujul maksu (nimelt, et kinni võib pidada asju, mis oma käes ei ole), kuid kunas seda õigust võib tarvitada, õiguse teostamise momendid on muutunud. Ka praegu seisab weel selles seadusemääruses, et Gestima linna-õiguse järele üürileandjal §

1404. Äratähendatud kordadel õigus on üürnikkude asju finni pidada. § 1404 on aga oma maksuise kaotanud ja mis enne selles paragrafis oli, seda peab nüüd 3381-st ja järgmistest paragrafideist otsima. Nii et ka finnipidamise-õigus (Estimaa linna-õiguse järele lähemalt §§ 3381—3386 ära on seletatud. Seda peab pea-asialikult sellepärast arwama, et ühes § 1404-ga seaduslik pandi-õigus üleüldise ära on kaotanud. 1404. paragrafi maksuise ajal wõis pandi-õiguse põhjusmõtteid ka finnipidamise-õiguse peale laiendada. Ja seda me tegime, arwates, et finnipidamise-õiguse teostamiseks tarwis ei olnud nõudmise tähtaega ära oodata, waid et see õigus kõigi wõimalikka tulewiku kohta käiwaid nõudmist, mis üürilepingust wõiksid tekkida, kindlustaks ja sellepärast ka üürileandja iga silmapilk oma finnipidamise-õigust maksma wõis panna.

On aga seadusliku pandi-õiguse asemele §§ 3381—3386. läbi korraldatud finnipidamise-õigus kord maksuise tehtud, siis peab ka 1405. paragrafis tehtud näpunäidet § 1404. peale nii mõistmata, kui näitamist § 3381. peale. Ja siin, nagu juba ennem tähendatud, wõib asju ainult sel korral finni pidada, kui üürilepingust järgnew nõudmine kohe täitmist nõuab, kui näitujeks üürimaksuise tähtaeg juba käes on wõi kui üürnik korteri ära on rikkunud, mis üürileandjale õiguse annab taju nõuda. Tulewikus tekkida wõiwate nõudmiste kindlustamiseks asju finni pidada ei wõi. Ja finnipidamise-õigust wõib niikaua tarwitada, kui asjad üüritud ruumides on; on nad sealt ära wiidud, üürniku otsukohest pidamisest lahti saanud, siis on ka finnipidamise-õigus lõppenud.

Nõnda seisab siis wahel finnipidamise-õiguse korralduses Estimaa linna-õiguse järele ühelt poolt ja üleüldise Balti era-õiguse järele teiselt poolt ja ainult selles, et esimese (Est. linna-õig.) järele üürile andja üürniku asju ka siis finni wõib pidada, kui nad üüritud korteris ja üürniku oma käes on; üleüldise Balti Era-õiguse järele wõib aga üürile andja ainult neid

üürniku asju finni pidada, mis üürileandja seaduslikul alusel oma kätte on saanud; mis aga - üürniku käes on, seda ei või finni pidada (ühel pool on „право задержанія“, teisel pool „право удержанія“).

Ühtlasi võib aga nii siin kui seal kinnipidamiseõigust siis tarvitada, kui nõudmise järele kohe täitmist võib nõuda, kui läitmine ei tähtajaga ega mõne tingimisega piiratud ega pikendatud ei ole.

Toimetab üürileandja väljaspool neid teeglid, siis tarvitab ta omavoli; toimetab ta aga nendes piirides ja üürnik paneb vastu, siis tarvitab üürnik omavoli.

Wõib veel lähendada, et üürileandja kinnipeetud asja tarvitada ega ära wõõrandada ei tohi ja peab teda niisamasuguse hoolsusega hoidma, kui käsipanti. Asja äramüümist võib ainult kohtu teel nõuda ja mitme wõlauskuja juures on üürileandjal eesõigus kinnipidamiseõiguse alla läiwate asjade äramüügi hinnast omale tasu saada.

Lähendus 1. Gestimaa linnaõigus on massew: 1) Tallinnas (wälia armatud Loompea jagu, mis Maaõiguse alla käib), 2) Haaplalus ja 3) Rakweres. (Ka Paides ja Baltiskis on Maaõigus massew.)

Lähendus 2. Gespooltehtud lõpuotsused kinnipidamiseõiguse kohta ei ole laugelbki mitte tõikide poolt vastu wõetud. Esiteks ei tehta harilikult wahet kinnipidamiseõiguse korralduses Gestimaa linnaõiguse järele ja üleüldise Balti Eraseaduse järele; teisest küljest arwatakse jälle, et kinnipidamiseõigust kohe lepingu algusest ja asjade üüritud ruumidesse toomisest peale võib teostada. Muudu ei kindlustawat kinnipidamiseõigus üürileandja kasu. Minu arwates aga ei põhjene need arwamised mitte otsekoheste seadusmääruste peal.

Toimetuse kirjakaft.

Küsim. 107. Kas wanemad wõivad oma tütar tõe ta neile mitte meeldiwale poissile mehele minemast, kui tütar juba 19 a. wana on, kui tütrele poissiga laps on olnud ja kui mõlemad ühendust nõuawad? Kuhu tuleb selles asjas paltwega pöörata?

Wastus: Istitel, kes alla 21 aasta wanad, peab abielusse astumiseks wanemate luba olema. Kui wanemad ilma põhjuseta selleks luba ei anna, siis wõib abielusse astuda soowija wallaliinge, kes walla piirides elab, wallatohutuse selle üle loebada, ja wallatohus, kui talupoegade waes telastetohus, wõtata asja läbiwaatamisele. Kui ta wanemate mitte-nõusolemise põhjendamata leiab olewat, siis annab ta oma poolt abieluse astumiseks luba. Olgu siin kohal tähendatud, et wastu wanemate tahtmisel abielusse astumine ise enesest abielu lahutamise põhjuseks ei ole. Wanemate nõudmise korral aga lahutab konsistorium niisuguse abielu. See on luteriusuliste kohta maksew.

Küsim. 108. Iha, tallel mitu last ja suur koht oli, pärandas poja naisele elu-aegses tarwitamises ja jättis wane ma poja pärandusest ilma, sest et see isa oli lõõnud. Waine pärandas testamendis poja tütrele. Kas on wanemal pojal õigus pärandusest osa saada ja kas mitte teised wennad kohta ei pea pärima? Koht on Eestimaal.

Wastus: Wanematel ei ole õigust oma lapsi pärandusest ilma jätta, kui selleks seaduslikku põhjust ei ole. Wanemal pojal õigust päranduse peale ei ole, sest tema on seaduslikul alusel pärandusest ilma jäetud. Koht peab järgmü lele pojale saama, kuna tütar oma osa rahas saab.

Küsim. 109. Elan Viitwi kubermangus mõisa maa peal. Kas mõisawalitsus wõib mulle püsilooa nõutamises taksitust teha?

Wastus. Ohtetoheselt mitte, sest mõisawalitsuselt ei küsita, kellele püsiluba wõib anda ja kellele ei wõi.

Küsim. 110. Kas wõib see isik, kellel püsiluba on, aga jahiluba ei ole, mõisa metsas ehk mõne muu maa peal hullu loera püsiõiga taga ajada, ilma et teda kohtu poolt trahwitataks?

Wastus: Wõib küll, sest hullu loera taga-ajamisel ei arwa teegi jahipidamisel.

Rüsim. 111. Minu isa on kroonu walla toha peremees. Ma olen wanem poeg ja olen kõik aeg isa juures teeninud. Kas isal on õigus münd ilma mingi põhjusega pärandusest ja teenitud aastate tasust ilma jätta?

Wastus: Kui Teie Eestimaa piirkonnas elate, ei või isa Teid pärandusest ilma jätta. Tööpalka on Teil aga igal tingimisel õigus nõuda (100 rublani wallakohtus; 500-ni rahukohtus ja üle selle ringkonnakohtus.)

Rüsim. 112. Kas ma võin isa käest palka nõuda? 6 aastat on möödas, kui ma wäeteenistusest tulles isa juurde teema jäin.

R. N.

Wastus: Võite küll.

Rüsim. 113. Kas on võimalik Liivimaa mõisaomanikku, selle maast läidaw külatee läbi käib ja mis nüüd läbi-pääsemataks on muutunud, seaduslikul alusel teed parandama sundida? Kas mõisaomanikul on õigus teed, mida 10 aastat on tarwitatud ja mis mõisa maast läbi käib, kinni panna? Dehelugeja 3645.

Wastus: Mõisaomanik on kohustatud tema maast läbi minewat teed parandama. On tee wilets, siis teadustage maakonnapolitseile. Teisel juhtumisel on mõisnikul lõpuks õigus — ehk teie teed ajutiselt küll lahkiuks võite teha — rikunud pidamiseõiguse jalaleseadmist kohtus nõuda. Kuid tee tarwitamise õigus ei aegu ära ja lõpuks võib mõisnik ringkonnakohtu kaudu teed ikka kinni panna.

Rüsim. 114. Kui kontrahiga aega weel on, kas võib siis mõisnik tükki heinamaad toha küljest ära müüa, ilma mita asemele andmata?

Wastus: Mõisamaad võib. Rentnikul on aga õigus lahjutasu nõuda.

Rüsim. 115. Kas mõisamaa rentnik on kohustatud walla woorisid ja käsufordasid täitma?

Wastus: Ei ole kohustatud.

Rüsim. 116. Kas mõisamaa rentnik on kohustatud õpetaja palka maksma? „Mja“ lugeja.

Wastus: Siis kui rendileping seda tegema kohustab.

Rüsim. 117. Olen kroonuwalla taluomanik. Külas on 11 talukohta. Põllud on segamine ja nii wiisi põldu pidada edukalt ei saa. Kas võiks põllu fruntijamiseks abiraha saada, sest oma kulul ei jõua me seda teha?

Wastus: Rahtlane küll on, kas abiraha antakse; aga wõiksite ühiselt palwega põllutöö-peawalitsuse (Главное Упр. Землеустр. и Землед.) poole pöörata.

Rüsim. 118. Isa ostis 1886. a. koha ja suri ise 1890 ära, leste kase pojaga järele jättes. Ema heitis 1891. a. uueste abielusse. Wanem poeg ostis omale wõbrasija rahaga koha ning laewa ja suri ära ning jätis naise pojaga järele. Kas ostetud koht on praegu veel isa nimel. Kes jääb isa surma järele waranduse wälitajaks? Kas wõbrasijale ei arwata jagu, kus lapsed noored on? Kas on tal õigus oma raha tagasi nõuda? Kui palju pärib poja naine oma lapsega ja kas teised sellest ka osa saavad?

Wastus: Kas jäi talukoht järele, selle pärib wanem poeg ehk tema pärija. Teistele makstakse nende osad rahas. Wõbrasija ei saa pärandusest mingisugust osa. Wõbrasijaga, et tal oma raha tagasi nõudmise õigus on. Isa waranduse wälitajaks on tema lesk, senikui ta mehele läheb — siis peab ta kaaspärijatega jagama. Pojast jäänud waranduse päriwad ainult ta naine ja ta poeg — teisi pärijaid nende kõrwal ei ole. Piikwa päranduse päriwad nad üheskoos. Piikumatas on poja osa ema omast kaks korda suurem.

Rüsim. 119. Muna ostin mõisalt tüki mõisamaad. Müüd nõuab wald minu kui maanomaniü kätte wallamaksu. Kas on wallal õigus maksu nõuda? Kui ei ole, kuhu pean ma siis lähebama?

Wastus: Wallal on õigus oma liikmetele maksusid peale panna. Wallaliikmeteks aga on: walla hingekirjas olewad talupojad, need, kes ennast walla alla üles wõtnud, kuigi nad talupojad pole, ja kõik, kes walla piiris talumaad on ostnud ehk rentinud, kuigi nad walla kirjas ei ole. Kas wallal Teilt õigus on nõuda wõi ei, selgub siis selle järele, kas Teie ta liige olete wõi ei. Olete Teie wallakirjas ülewal, siis wõib Teilt nõuda ja Teie jõukuse pärast, maa näol, rohkem kui tehwestest. Kui Teie wallakirjas olete, siis on üks kõik, kas Teil mõisa wõi talu maa on. Ei ole Teie aga wallakirjas ülewal ja ei ole Teil peale mõisamaa waldas talumaad ostetud ega renditud, siis ei saa wald Teilt maksu nõuda. On Teil aga peale mõisamaa ka talumaad, siis on wallal jällegi õigus. Seletuse põhjal wõite siis ise otsustada, kas wallal õigus on nõuda wõi ei. Kaebada tuleb talurahwa-asjade komiszarile, kase nädala jooksul peale wolikogu otsuse tegemist; komiszari otsuse peale tubermangu talurahwa-asjade komisjoni.

Rüsim. 120. Meie talule kingiti kohtade ostmise ajal 3 desjatini maad kooli põldudeks ja 2 osteti veel wallarahaga juurde. Minewal aastal, kui ühendatud waldada kassad ühendati, wõeti ka meie koolimaad ühendatud walla omanduseks. Wallawalitus andis maad rendile ja maksab kooliõpetajale rahapalga. Kas oli wallal õigus maad oma-

le mõtta ja veel ühearānis teada, mis peremeestele tohtade tõrwale kingitud?

Wastus: Wallad peawad Cestimaal oma koolisid ise ülewal pidama. Maa kooli alla annab aga mõis. Ka selle maa, millest Teie kõnelete, landis mõis wiist muidugi wallale kooli alla, ei tulinud aga peremeestele tohtade tõrwale. Kui wallad ühendati, siis ühendati ka warandus ja nii on ju siis walla tegemus täieste seaduslik.

Rüsim. 121. Keegi noormees oli nebi tuud sõjawäeteenistuses ja siis lasi ta haiguse pärast wälja. Masta pärast pidi ta uueste arstlisele järelewaatusele astuma. Tema aga sõitis selle asemel wäljamaale. Misjugune karistus on tal oodata, kui ta tohtu alla peats sattuma? Kui pita aja järele aegub tema süü ära, nii et teba enam ei nuheldaks?

Wastus: Süü karistus on selle järele, kas noormees teenistusest puhkusele lasti (отпуск) wõi tema teenistuse algus edasi lükatü. Esimesel korral tuleb ta peale kui wäejoosiku peale waadata ja tal on sõjawäeseaduse järele suur nuhtlus. Ei olnud ta aga weel sõjawäeline ja lükatü tema teenistuse algus edasi, siis wõib ta sõjawäeteenistusest tõrwalehoõdmise eest wastutusele, mis arestis ähwardab tuua. Peale selle wõib teba sõjamaalt lahkimise eest õiguste kaotamine ja rüüpiirist igawesde wäljasaatmine ähwardada. Sõjawäeteenistusest tõrwalehoõdmise süü ei aegu üleüldse mitte.

Rüsim. 122. Mina ostsin Wiljandis õksjonilt kwoote-talu. Seal wõib pani mu wallamaksu alla. Mina ise selle walla nimelirjas ei ole ja seal wallas ta ei ela. Kas on wallal õigus niuwiisi beha?

Wastus: Wallal on õigus, sest wallatõha ostmisega saite walla liikmeks, olgugi et Te seal nimelirjas ei ole.

Rüsim. 123. Kust tuleb naftamootori ülesseadmisets luba küsida? Kui laugel wõib westi elumajast olla?

Wastus: Mootori ülesseadmise luba tuleb kuberman-quwalitsusest nõutada. Rauguse tohta maal määrusi ei tea olemat.

Rüsim. 124. Legin ühele bellijale tööd. Materjal oli mõlemilt poolt toffu. Rahe aasta joosul ei ole tellija oma tellitud tööle järele tulnud. Kas wõin ma teba tööd eht oma tasuts ära müüa?

Wastus: Teie seaduslik õigus on tohtulikult nõuda, et Teie Teie tööwaew ära tasutaks.

Rüsim. 125. Kas wõib teist peremeest sundida tema maa sees olemaid wanu traawisid puhastama, olgu need

laardil üleval ehl ei? Kui peremees ei puhasta, las mõid
siis ise puhastada ja pärast tasi nõuda? Kuhu tuleb nõuda
millega pöörata?

Wastus: Kui kraawide ummistamine wee loomulikt
jooksu takistab, siis on naabril õigus neid puhastada,
peremeest selleks sundida ei saa. Nõudmisega tuleb sinna
tohtusse pöörata, kuhu alla hind läib. Kui aga see um-
mistamine maaharimise mõttes sündida on lastud, siis ei
saa sinna midagi parata.

Rüsim. 126. Mõnu-ema ostis Imawere mõisast mets-
kõnahl-toha. Wald mõttis tema wallamattu alla üles.
Kas on wallal õigus mõisamaa omanikult, kes selle walla
lõige ei ole, wallamattu võtta?

Wastus: Kui ema selles wallas üleval ei ole, siis
ei või wald temalt ka wallamattu nõuda. Wallalõimeks
saab ilma wallafirja üles võtmata, ainult talumaad ostes
wõi rentides, mitte aga mõisamaad ostes. Raebama peab
kõniskarile lähe nädala jooksul wõlakoju otsusest arwates,
mille järele Teie ema mattu alla on pandud.

Rüsim. 127. Siwimaa taluperemees on oma ostetud
nalutoha üheainjale lapsele kinkinud ja selle kingituse ära
kreposterinud. Kas võib mingi wõrsil nõuda, et warandus
õiglasemalt ära jaotataks. Kingisaaja on mõnele kaas-
pärhale wõrsid wälja andnud, milles ta peale isa surma
ära lubab maksta. Kas tuleb neid enne surma sisse anda
ja las nad siis ära ei aegu, kui enne surma ei nõua?

Wastus: Õsenele ostetud warandust võib Siwimaa
talupoeg nõuist jagada wõrsi kinnida, nagu ta tahab, ilma
et pärhadel midagi ütelda oleks. Wõrsite järele saab oi-
nult peale isa surma nõuda, ja sellepärast ei saa nad ka
ennem aeguda.

Rüsim. 128. Kas üürnikul on õigus majäomanikult ka-
jutasu nõuda, kui korteril luffusid ees ei ole ja sel põhjusel
üürnikult midagi on warastatud?

Wastus: Kui üürilepingu tegemise juures igal pool
peremehe poolt lutud pidid olema ja peremees neid pä-
rast ei pannud, siis ta wastutab. Kui aga lepingu tege-
mise puhul üürniku nähes lutud puudusid ja kortu ei le-
pitud, et peremees nad paneb, siis wiimane ta ei wastuta.

Rüsim. 129. Kui laua testab ilma tähtajata wõrsi
nõudmise-ae?

Wastus: Makrjutamise-päewast arwates testab mattu
tähtaeg 12 kuud ja peale selle weel 5 aastat. Ei ole wõrsi
peal wäljaandmise-päewa üleval ja on wõrsel n. n. blanka-

wessel, siis lei ole ka aegumist ja see algab ainult täistäit-
mise-päewast.

Rüsim. 130. Kui naine ära sureb ja hoiutassasse oma ni-
mel raha jätab kui ka muud warandust, missugused pärimise
õigused on siis lehel mehel ja naise sugulastel?

Wastus: Kirjutage, kas olete Riwi- või Eesti-maast,
maast või linnast, kas lapsi järele jäi või ei — siis
wastatakse.

Rüsim. 131. Kas on shandarmil ja ringkonnakohtu
uurijal luba erasiisuid wabelträärijaks wõtta, kui küsitaw ise
kustja teelt ei osta? Kas wõib protokollile alla kirjutada,
kui see ette loetud ei ole?

Wastus. Uurija wõib alati tõlgi kutsuda, kui küsitaw
teelt ei osta. Erasiisuid ta tõlgiks sundida ei saa. Uurija peab
protokollile ette lugema; kui aga tahate, wõite ka ilma sellela
alla kirjutada. Ringkonnakohtu otsuse peale kaebatakse edasi
— kui ta wannutatud meestega istub, siis Senatisse, kui ilma
— siis kohtupalatisse.

Rüsim. 132. Kas on wallal õigus tuuenditu-maade
pealt mässusid nõuda?

Wastus: Jah on.

Rüsim. 133. Kas wõib ka majoradimõisaid või nende
osajid aegumise teel omandada, nagu „Õiguse ja Kohtu“
10. numbri 73. küsimuses on seletatud, või käiwad need
aegumise alt wälja?

Wastus: Asjad, mille müümine tingimata keelatud, ei
käi aegumise alla ja majoradimõisate müümine on keelatud.

Rüsim. 134. Kes annab seaduse järele neile lastele abi
ja aitab neid toita, kelle isa tegewasse wäeteenistusesse wõet-
akse ja ema selleks jõuetu on?

Lapsi on kolm: nelja-aastane, kahe ja poole aastane ja
ühe-aastane. Kuhu ja kellele peab sellekohased nõudmised
sisse andma?

Wastus: Kui isa tagawarawäeliste kottukutsumisel wäl-
te on wõetud, siis annab abi kroonu. Et nüüd aga tagawa-
rawäe kogumist (mobiliserimist) pole olnud, siis on arwata,
et isa harilikku wäeteenistusesse wõeti. Missugusel korral
tuleb abinõudmine wallawolikogule ette panna. Wallawoliko-
gu on kohustatud prii korteri küttega andma ja naisele
seitsme karnitsat rukkid kuus ning iga lapse peale kolm ja
pool karnitsat kuus. Nii on Teil siis ühes lastega õigus
walla läest prii korteri ühes prii küttega ja seitsmeteistkü-
mend ja üts pool karnitsat rukkid saada.

Rüsim. 135. Isa põles ühes warandusega ära ja nelja-
nädalane laps emaga jäi järele. Mina kui lapse ema nõudsin
lapsele wallast 60 rubla aastas abi. Ma ise elan teises tret-

Sis ja wald sunnis mind waldaj sihe peremehe juurde tulemi lapse kaswatuse heaks teenima. Kas wallal on selleks sunnimeheks õigus? Kui kaua wõib laps abi saada? Kuhu pean palwekirja saatma?

Wastus: Wald peab abita waestelastele abi andma ja ka neide laste-ealiste, selle wanemad seda teha ei jõua; muudu on selleks wanemad kohustatud. Kui wald arwab, et Teie ise last kaswatada peate jõudma, siis wõib ta muidugi Teile ette panna teenima tulla. Teie wõite ju minemata jätta, aga siis, wõib olla, jätab wald abi Teile lootuts andmata. Kui arwate, et Teie lapsele abi ei suuda anda, siis kaewate wallawolikogu otsuse peale komisjarile, kui nad Teile abi ei luba anda.

Rüsim. 136. Mina ostsin teise mehega kottu talukohta Tema suri ära. Järele jäid esimesest abielust kolm tütar ja teisest abielust leik kolme pojaga. Wanem tütar läks mehele ja selle mees maksis koha wõlast 515 rubla ära. Peale pärijate kinnitamist anti koht lese kätte. Müüd aga nõuab raha-andja oma raha tagasi. Kas on tal selleks õigus? Kui talukoht oksjoni alla läheb, kas wõin siis mina seda wõlga ära maksta?

Wastus: Muidugi wõib tagasi nõuda, kui ta raha-andmise juures ise ennast wõlga ei püüanud. Teie wõite muidugi wõla ära maksta ja koha oksjoni omale osta.

Rüsim. 137. A. ja B. talu piiri peal o'it B. talu tehtud aed, mille aga A. talu peremees ära tarwitas. Kas oli tal õigus seda teha ja kas wõib teda wastutusele wõtta?

Wastus: Temal seda õigust ei olnud ja teda wõib wastutusele wõtta.

Rüsim. 138. Keegi suri ära ja tema järelejäänud kirjades leiiti, et mina temale 100 rubla wõlgnewat. Minu allkirja ega muud mingit tõendust selle kohta ei ole. Kas olen kohustatud seda summat maksma wõi mitte?

Wastus: Eks te ise tea, kas Teil maksta on wõi ei. Kui on, siis olete ka kohustatud, kui wõlgu ei ole, ei ole ka kohustatud, sest nende tõenduste waral ei saa Teid kohtu-likult sundida.

Rüsim. 139. Kas määrab seadus ära, kui kaugel taluhooned postmaanteest peawad olema?

Wastus: Mõisugust määrust ei tea olewat. Postmaanteed peawad seaduslikult küll laiemad olema kui nad harilikult on, wõi et seadusliku lause peale wast küll ei tohi ehitada.

Rüsim. 140. Kas wõib mõisnikult kahjutasu nõuda, kui ümberkaudses mõisa metsas elutjewad metskihted minu heinakuhjad ära lõhuvad?

Wastus: Meie armakes ei saa nõuda.

Rüsim. 141. Meie wallad on ühendatud. Kui nüüd Ahe kogukonna (wana iseseiswa walla) laps teise kogukonna koolis läheb, kas on siis kooliõpetajal õigus temalt maksu võtta?

Wastus: Ei ole. Õpetus on wallakoolis maksuta.

Rüsim. 142. Keegi on teisest wallast meie walda kohapidajana liisise rännanud. Kui tema laps meie walla kooli läheb, kas on kooliõpetajal siis õigus tema läest kooliraha nõuda?

Wastus: Ei ole, sest isa on kohapidajaks hatates ta walla liikmets saanud.

Rüsim. 143. Kas on kooliõpetajal, kes mõistab ta palka saab, õigus nende mõisateenijate laste pealt isemaksu võtta, kes teisest kreisist wõi wallast sisse on rännanud?

Wastus: See on sellejärele, kudas mõisaga on lepitud. Kui mõis kõigi oma teenijate eest maksab, siis muidugi ei ole kooliõpetajal õigust isemaksu võtta.

Rüsim. 144. Kas on kooliõpetajal, kes wallast ja mõisast palka saab, õigus laste läest maksu võtta, kelle isad wõõraist waldadest mõisa maa peal olemasse erailiku puupapertabrikusse tööle on tulnud?

Wastus: Kui wald nende tööliste lapsi läia lubab, siis ei wõi kooliõpetaja maksu wist küll mitte võtta. Seaduse järel meil töölistel õigust küll mitte ei ole nõuda, et nende lapsed wõõra walla kooli maksuta wõetaks.

Rüsim. 145. Mina rentisin omale taluomaniku läest 36 aasta peale 22 walmamaad maad. Ise ehitan hooned, mis ma rendiaja lõpul ära wõin wendada, kui ma omanikuga hinna asjus loiku ei lepi. Kudas oleks kontrahi kinnitus talu ostsioni eht müügi korral kõige kindlam?

Wastus: Ära kreposterida lasta. Tuleb umbes 6 rubla maksma. Leping peab stempelpaberil eht jälle walgel paberil olema, millele stempel margid peale kleebitud. Iga saja rubla jaoks 50 kop. eest. Lepingusummaks tuleb 36-aastane rent arvata. Arakirja peale tuleb 125-kopitaline mark.

Rüsim. 146. Mina ostsin mõisast koha. Raubas on delkad, et kõigil piiris olemate metsade ja hoonetega, mis kolmandal osikul omad ei ole. Põllupanga-ametniku järelewaatusele tuli ilmsiks, et piirid õiged pole. Maamõõtia ajas minu kulus piirid õigeks. Minu maa sisse tuli üks maja ühes kõrwaliste hoonetega. Selle alla jäi ka 270 ruutkülda maad. Wiis aastat maksab see maarentnik mõisa renti ja mina ei saa oma lahju kusahilt. Mis pean ma tegema?

Wastus: Kui selle mehe rendileping, selle maja Teie maa peal kreposteritud ei ole, siis on Teil selle maja peale

omanihu-digusest ja wõitise mehe kas wõi ära aiada. Renti nõuda wõite aga ka siis, kui tema rendileping mõisnikuga trepostberitud w.m. Kui ta ei maksa, wõite ta jällegi ära ajada—kohututeel muudugi.

Rüsim. 147. Bidasim 1905. aastal Eestimaal raamatukauplust. 1906. a. saadeti mind administratiwile teel asumeisele. Kohaline politsei oli minu äraolekul kaupluse lubapaberit ära wõtnud. Bahin wastust, kas on mul praegu raamatukaupluse-digus wõi pean selle uueste muresema?

Wastus: Peate luba uueste nõutama: kui raamatukaupluse-digus teie aastat korwitamata on olnud, taotab ka oma jõu.

Rüsim. 148. Olen 20 aastat wana, aga mind ei ole kusagil wallakirjas ülewäl. Paar korda olen juba wallawalitsusest nõudnud, aga wallawalitsus pole juba nõudmist täitnud. Kudas wõiksin ma ennast walla hingekirja üles wõtta lasta, et passi saada?

Wastus: Wõtke sellelt õpetajalt, selle kirikuraamatutesse Teie ristimine üles on tähendatud, ristimisestunnistus, ja nõudke siis, et see wallawalitsus, selle hingekirjas Teie wanemad oliwad, Teid oma hingekirja wõtaks.

Rüsim. 149. Teenin komisjonarina kusagil kaupluses kauba pakkimise juures kahtlustas mind teegi isik selle kauba mitte-digelt teel omandamises. Politsei tegi protokollit. Kas on wõimalik kahtlustajat wastutusele wõtta ja mis sugune karistus ootab süüdlast? Asi sündis 1906.aast.

Wastus: Olete wastutusele wõtmisega hiljaks jäänud. Miisuguse teo puhul wõib walekaebtuses eht laimamises süüdistada. Mõlematpidi on aga asi juba aegunud.

Rüsim. 150. Kelle käest wõin ma kahtluse nõuda selle kauba rikkumise eest, millest 149. küsimises jutt on?

Wastus: Peate esiti järele kuulama, kas asi mitte rahutohtuniku juures, selle tätte ta antud, juba ära lõpetatud ei ole. Kui mitte, peate ootama, kuni asi kord ette tuleb ja Teid süütaiks mõistetakse. Peale juba wõite kahtluse nõudmise kahtluse vastu jesse anda. Kui aga asi juba ära on lõpetatud, siis wõite seda teha teha. Igatahes aegub Teie kahtluse nõudmine alles 10 aasta iookul.

Rüsim. 151. Kas wõib mingisugust ülemust paluda, et asundusele kindel nimi antaks? Kelle poole tuleb pöörduda? Asundus on Peterburi kubermangus.

Wastus: Seaduses ei ole mingisugust nimeandmise kohta ära määratud.

Wastutaw toim. S. Kurrikoff. — Väljaandjad B. Mäns ja Dr. J. Luiga.

Riigiraamatukogu

№ 58253

„Õiguse ja Kohtu“ 1 aastakäigu sisukawa:

	lht.
Lugejatele. Jüri Wilms.	1— 2
Dift Balti era-õigusesse. Jüri Wilms.	3— 10
Balti mõisnikud ja rentnikud. Rein Eliafer 11—16,	26— 32
Omavalitsuse - ametnikkude nimetamine ja wabasta- mine. Jüri Wilms	1, —22, 33— 41
Nahi-õigus talu-rendimaa real. U. Peet.	22—26, 41— 44
Pärandamine Eesti- ja Liivimaa Talupoja-õiguse järele. Antton Palwadre.	44—47, 58—63, 68— 79
Koosolekute-seadus. Jüri Wilms.	49— 58
Asja- ja kohustuse - õiguse wahetorraft. Cand. jur. J. Sabas	65— 68
Eõlliste ühinemise võimalused. Jüri Wilms	81— 86
Rahjutasumisest Balti era-õiguse ja teiste selles asjas Baltimaal maksivate seaduste järgi. Cand. jur. J. Sabas.	87—89, 107—112
Riigivolikogu walimise-õigus. J. Wilms.	97—106
Raks uut seadust talumaade kohta. J. Wilms.	113—118
Karistused järeltulewa soo häwitamise eest Soomes. M. M	118—123
Seltside-seadus. J. Wilms	129—136
Päranduse alalhoidmisest ja pärimise-õigustesse kinni- tamisest Liivi- ja Eesti-maa Talupoja-õiguse järele. U. Palwadre	136—143
Uegumine kriminaalseaduste järele. U. Pallas	145—151
Lepingu-ühisused. J. Wilms	161—173
Asjade kinnipanemise õigusest. Antton Palwadre	173—180
Toimetuse kirjakaft 47—48, 63—64, 79—80, 80—96, 123—128, 143—144, 151—160, 181—189	181—189

„Õiguse ja Kohtu“ 8. numbris on leheküljed mõõriti mu-
merdatud: arvud 103—118, peawad kõit 10 osa suuremad ole-
ma, nii siis 113—128.